

آنچه در این ستون می‌خوانید، دیدگاه‌های رسانه‌های خارجی است که صرفاً جهت اطلاع‌رسانی منتشر می‌شود و این دیدگاه‌ها موضع روزنامه «هم‌میهن» نیست.

RS

مانع‌تراشی عامدانه اروپا در مقابل مذاکرات

الدار مامدوف:سه قدرت اروپایی (فرانسه، آلمان و بریتانیا) در اقدام‌هایی که پزوآک تمامی سوجهاسبات گذشته است، بار دیگر در حال تشدید تنش با ایران هستند. این بار آنها با تهدید از سرگیری اجرای قطعنامه‌های تعلیق شده شورای امنیت علیه ایران (موسوم به ساز و کار اسنپ‌بک) در صورت شکست مذاکرات ایران و آمریکا وارد عمل شده‌اند. سه قدرت اروپایی تصور می‌کنند که چنین گامی استفاده از یک اهرم برای وارد کردن فشار به ایران برای دادن امتیازهای بیشتر هسته‌ای است. اما برعکس، این تهدید می‌تواند باعث شکست کامل مذاکرات هسته‌ای و فروبردن بیشتر خاورمیانه در بحران شود. فرانسه سردمدار این تلاش‌ها است و اکنون تندروانه‌ترین موضع را در بین سه قدرت اروپایی دارد؛ دقیقاً مشابه همان نقشی که در طول مذاکرات منتهی به توافق ۲۰۱۵ بر عهده گرفته‌بود. ژان نول بارو، وزیر خارجه فرانسه در نشست شورای امنیت سازمان ملل متحد در ماه آوریل گفته‌بود که اگر مذاکرات ایران و آمریکا مثمرتر نباشد، فرانسه و اروپا «حتی یک ثانیه هم برای بازگرداندن تحریم‌هایی که ۱۰ سال پیش مرتفع شد، صبر نخواهند کرد.» چند هفته بعد، وقتی جعفر پناهی، کارگردان ایرانی برنده جایزه فستیوال فیلم کن شد، بارو او را به عنوان «نماد مقاومت در مقابل سرکوب نظام ایران» ستود. هر چند اشکالی در تحسین جایزه یک کارگردان ایرانی وجود ندارد، اما سیاسی کردن این جایزه و زمان‌بندی آن در برهه حساس مذاکرات هسته‌ای از لحاظ دیپلماتیک بی‌مبالاتی محسوب می‌شد که به شکل غیرضروری باعث ایجاد خصومت در قبال ایران بود. این رفتار فرانسه، در بین دیگر کشورهای اروپایی هم وجود دارد که با در هم آمیختن سیاست‌های داخلی ایران با تعهدات هسته‌ای این کشور، فقط باعث شده‌اند که ایران بر مواضع خود سرسخت‌تر شود. اظهارات بارو باعث احضار نماینده دیپلماتیک فرانسه در تهران شد و وزیر امور خارجه ایران، فرانسه را در زمینه حقوق بشر به‌دورویی متهم کرد. فرانسه در این مسیر تنها نیست. پیترو مندلسون، سفیر تاثیرگذار بریتانیا در آمریکا هم خواستار پایان دادن به برنامه غنی‌سازی اورانیوم در ایران شد. این مسئله مهم‌ترین خط قرمز ایران در مذاکرات جاری با آمریکا است و بلافاصله با واکنش تند وزیر خارجه ایران مواجه شد که گفت اگر این موضع رسمی اروپایی‌ها باشد، دیگر هیچ گفت‌وگوی هسته‌ای وجود نخواهد داشت. سه کشور اروپایی که در دهه اول قرن بیست‌ویکم سردمدار مذاکراتی با ایران بودند که نهایتاً به برجام ختم شد، در یک چرخش قابل توجه حالا بیش از هر زمان دیگری با تندرهای واشنگتن همسو شده‌اند.

به نظر می‌رسد که اکنون دو مسیر متفاوت در حال طی شدن است. نخست مسیر ترامپ-ویتکاف که به نظر می‌رسد تلاشی صادقانه برای رسیدن به یک توافق با تهران باشد؛ تا جایی که رئیس‌جمهور آمریکا علناً پذیرفته‌است که برای رسیدن به این توافق از نخست‌وزیر اسرائیل خواسته است از هر اقدامی که توافقی را به خطر بیندازد خودداری کند. مسیر مقابل اما به رهبری مارکو رویو، وزیر خارجه آمریکا و سه قدرت اروپایی با تهدید و اقدامات قهری پیش می‌رود. از آنجا که آمریکا به علت خروج از برجام دیگر توانایی به کارگیری سازوکار اسنپ‌بک را ندارد، رویو اروپایی‌ها را به این اقدام ترغیب می‌کند.

تاریخ نشان داده است که فشار فقط باعث می‌شود که ایران بیشتر بر موضع خود استوار شود و کمتر کوتاه بیاید. درست است که ایران اکنون اورانیوم را در سطح ۶۰ درصد غنی‌سازی می‌کند که بسیار بیشتر از رقم ۳/۶۷ درصد پیش‌بینی شده در برجام است، اما در عین حال تهران مداوم این سیگنال را ارسال می‌کند که اگر حق این کشور برای غنی‌سازی پذیرفته‌شود، حاضر است در مورد «همه چیز» گفت‌وگو کند. اروپا که اکنون گرفتار جنگ اوکراین است، توانایی چندانی برای یک‌بحران جدید ندارد. تهدید به استفاده از اسنپ‌بک، نه‌تنها کمکی به مذاکرات نمی‌کند، بلکه مانعی در مقابل آن است. اروپا اگر نمی‌خواهد به مذاکرات ایران و آمریکا کمکی کند، دست کم نباید اقداماتی در پیش بگیرد که مانع موفقیت آن شود.

عکس: President

نظر
خواهی

روزنامه نگاران با سابقه مطرح کردند:

پیشبرد مذاکرات نیازمند آزادی رسانه‌ها

از بیرون کشور انجام می‌شود، باز می‌کند.» هرچند تردیدی وجود ندارد که نویسندگان توصیه‌نامه‌ها و ابلاغیه‌های این چنینی با نیت پاسداری از امنیت ملی و آرامش روانی جامعه چنین اقدامی را انجام داده‌اند، اما کارشناسان معتقدند که روزنامه‌نگاران به‌ویژه در حوزه دیپلماسی و روابط خارجی، همیشه به مسائل امنیت و منافع ملی در نوشته‌ها و گزارش‌های‌شان اولویت می‌دهند. جلال خوش‌چهره می‌گوید: «رسانه‌های کشور همیشه ثابت کرده‌اند که در راستای منافع ملی و امنیت ملی فعالیت می‌کنند. حتی در درگیری‌ها و رقابت‌های جناحی و سیاست داخلی هم رسانه‌های کشور، خطوط قرمز منافع ملی و امنیت ملی را رعایت می‌کنند.» خوش‌چهره معتقد است: «اینکه تلاش شود در عصر ارتباطات و فناوری اطلاعات فضا را به گونه‌ای بست که اخبار یک‌سویه مخابره شود، غیرممکن است. اگر کسی چنین مسئله‌ای را بخواهد، اساساً درستی از وضعیت ارتباطات رسانه‌ندارد.» این روزنامه‌نگار با سابقه تأکید می‌کند: «در شرایطی که تقریباً همه جامعه به شبکه‌های ماهواره‌ای فارسی‌زبان و غیرفارسی‌زبان، پایگاه‌های خبری آن‌لاین داخلی و خارجی و شبکه‌های اجتماعی دسترسی دارند، اینکه صرفاً رسانه‌های داخلی از بیان مطالب محروم شوند، عرصه را برای تحلیل‌ها و تفسیرهایی که با انگیزه‌های مختلف از بیرون کشور انجام می‌شود، باز می‌کند.» ماشاالله شمس‌الواعظین، روزنامه‌نگار پیشکسوت، معتقد است: «تبادل نظر در مورد یک مسئله ملی و اظهارنظر در مورد مسئله‌ای مشابه مذاکرات میان ایران و آمریکا، حق اختصاصی مقام‌های دولتی و حکومتی نیست. وزیر محترم امور خارجه همواره می‌گوید که پای میز مذاکره با آمریکا با حقوق ملت ایران پاسداری می‌کند. همانگونه که برنامه صلح‌آمیز هسته‌ای حق طبیعی ملت ایران است، حق اظهارنظر در خصوص مسائل مبتلابه کشور از جمله موضوع‌های سیاست خارجی و به‌ویژه مذاکرات با ایالات متحده آمریکا هم از جمله حقوق ملت است که باید مورد پاسداری قرار گیرد.»

▼ تذکر نماینده مجلس

هم‌زمان با انتقادات از توصیه‌هایی که برای محدودیت انتشار اخبار و اطلاعات منتشر شده‌بود، یک مجری صداوسیما و یک نماینده مجلس شورای اسلامی از تذکر بابت اظهارات مرتبط با مذاکرات ایران و آمریکا خبر دادند. به گزارش خانه ملت، یک‌شنبه هفته گذشته میثم ظهوریان، عضو کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی در جلسه علنی مجلس در تذکری گفت: «مذاکراتی بین مذاکره‌کنندگان عزیز ما و دولت آمریکا در جریان است. به تبع ممکن است برخی از نماینده‌ها موافق روش مذاکره باشند و برخی‌ها مخالف باشند. من الان قصد ورود به محتوا ندارم، اما اخیراً متأسفانه نامه‌ای رسیده است که در آن متأسفانه نه‌تنها تأکید شده

خودداری کنند، با انتقادهای زیادی مواجه شد؛ هرچند مدیران و سردبیران رسانه‌ها پس از تماس با نهاد صادرکننده توصیه‌نامه متوجه شدند که منظور از این توصیه‌نامه دقت در انتخاب منابع و مطالب است و نه منع کامل انتشار مطالب، اما صرف صدور چنین دستورالعملی باعث سردرگمی در تحریریه رسانه‌ها در مورد نحوه پوشش اخبار مذاکرات شد. حسن لاسجردی، مدیرمسئول خبرگزاری خبرآنلاین، در مورد توصیه‌نامه‌ای که خبر ابلاغ آن تأیید شده است به «هم‌میهن» می‌گوید: «برداشت من این بود که نیت صدور چنین ابلاغیه‌ها و توصیه‌نامه‌هایی این نیست که نخواهند اطلاع‌رسانی صورت بگیرد و اخبار در اختیار مردم قرار بگیرد. تدوین‌کنندگان توصیه‌نامه‌ها خودشان بهتر از هر کس می‌دانند که در شرایط امروز جهان که شبکه گسترده‌ای از ارتباطات جهانی وجود دارد، هر کس به سادگی می‌تواند به خبرها و اطلاعات دسترسی داشته‌باشد و شهروندان می‌توانند به سادگی انتخاب کنند که از کدام رسانه و کدام منبع اطلاعات دریافت کنند به سلیقه خود برداشت کنند.» لاسجردی تأکید می‌کند: «من هم محدود کردن رسانه‌ها را نمی‌پسندم، اما برداشت من این است که خواست تدوین‌کنندگان این دستورالعمل‌ها و توصیه‌نامه در واقع این است که حاشیه‌ها و اخبار مورددار که با جهت‌دهی خاص منتشر شده‌اند، بدون توضیح و دقت به خورد مخاطبان داده‌نشود و از افتادن در دام فضا سازی‌های غیرواقعی و جعلی اجتناب شود.»

نوع بیان مطلب و توصیه‌ها به گونه‌ای بود که باعث سردرگمی و نگرانی‌هایی در میان جامعه مطبوعات شد. انتشار این توصیه‌نامه باعث شد تا برای خبرنگاران حوزه بین‌الملل و دیپلماسی این سوال ایجاد شود که آیا اساساً انتشار اخبار و اطلاعات در مورد مذاکرات به جز نقل قول‌های رسمی مطلقاً منع شده است؟ جلال خوش‌چهره، روزنامه‌نگار شناخته‌شده حوزه بین‌الملل می‌گوید: «طرح چنین موضوعاتی بدسلیقگی و از روی ناپختگی است. مذاکره ایران و آمریکا از ابتدا بر این مبنا آغاز شد که از جنجال‌ها به دور باشد و پشت درهای بسته انجام بگیرد تا کمتر آسیب ببیند و دو طرف بتوانند به شکل مستقیم نظرات همدیگر را بدون تاثیر بیرونی بشنوند و بتوانند به یک فهم مشترک برسند؛ این تدبیر مثبت و مفید بود. اینکه به یک آسیب برای دیپلماسی است. اما معنای مذاکره پشت درهای بسته این نیست که رسانه‌ها از تحلیل، خبر و اطلاع‌رسانی محروم شوند.» خوش‌چهره تأکید می‌کند: «در شرایطی که تقریباً همه جامعه به شبکه‌های ماهواره‌ای فارسی‌زبان و غیرفارسی‌زبان، پایگاه‌های خبری آن‌لاین داخلی و خارجی و شبکه‌های اجتماعی دسترسی دارند، اینکه صرفاً رسانه‌های داخلی از بیان مطالب محروم شوند، عرصه را برای تحلیل‌ها و تفسیرهایی که با انگیزه‌های مختلف

شهاب شهنساری

خبرنگار گروه دیپلماسی

همزمان با برگزاری ۵ دور مذاکره غیرمستقیم میان ایران و ایالات متحده آمریکا با تسهیل‌گری عمان، به شکل طبیعی بازار شایعات و گمانه‌زنی‌ها در مورد محتوا و نتایج مذاکرات داغ شده است. اهمیت این مذاکرات برای افکار عمومی و حساسیت جامعه به نتایج آن، رسانه‌ها را بر آن داشته است تا به‌صورت ویژه به این خبر نگاه کنند و با انتشار مستمر خبرها، گمانه‌زنی‌ها و تحلیل‌ها، این فرآیند را به اطلاع افکار عمومی برسانند. هم‌زمان دستگاه‌های نظارتی و امنیتی نیز با توجه به حساسیت شرایط تلاش کرده است تا فضای اطلاع‌رسانی را به فراخور حال کنترل کند و جلوی انتشار شایعات و اخبار جعلی را که با هدف برهم زدن آرامش جامعه منتشر می‌شود، بگیرد. در طول دو هفته گذشته، دخالت نهادهای مختلف برای توصیه و تذکر به رسانه‌ها، افراد اثرگذار و نمایندگان مجلس، باعث جنجال‌ها و حاشیه‌هایی شده است و اعتراض‌هایی به ابلاغ برخی محدودیت‌ها به بهانه مذاکرات صورت گرفته است. هر چند برخی از ادعاها مطرح شده از سوی عده‌ای از چهره‌ها در مورد ممانعت از اظهارنظر در خصوص مذاکرات تکذیب شده، اما در عین حال صدور برخی از توصیه‌نامه‌ها نیز رسمی و غیررسمی تأیید شده است و فعالان رسانه‌ای از دریافت آنها خبر داده‌اند. بررسی‌های هم‌میهن نشان می‌دهد که برخی از ادعاها در خصوص تذکر بابت اظهارنظر در خصوص مذاکرات، با اهداف سیاسی و جناحی بیان شده است و افرادی که تذکره‌هایی دریافت کرده‌اند، بابت اظهارنظر در خصوص مسائل دیگر از جمله بیان مطالبی که موجب اخلاخ در روابط ایران با همسایگانی می‌شود، تذکر گرفته‌اند.

در شرایطی که جامعه تشنه دریافت اخبار و اطلاعات در خصوص مذاکرات هسته‌ای است، سوال اینجاست که آیا محدود کردن رسانه‌ها در اجرای وظایف اطلاع‌رسانی کمکی به مذاکره‌کنندگان و نتیجه گفت‌وگوها خواهد کرد یا خیر؟ رسانه‌ها چه کمکی می‌توانند به توفیق مذاکره کنندگان و آرامش روانی جامعه کنند؟ آیا محدود کردن افراد اثرگذار و رسانه‌ها در داخل کشور، کمکی به کاهش دسترسی شهروندان به اخبار جعلی می‌کند؟

▼ بدسلیقگی و ناپختگی

هفته گذشته ارسال توصیه‌نامه‌ای به مطبوعات که در آن از رسانه‌ها خواسته شده بود از ترجمه اخبار و اطلاعات منتشرشده در رسانه‌های خارجی و شبکه‌های اجتماعی در خصوص مذاکرات